

Vec C-806/21

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

21. december 2021

Vnútroštátny súd:

Hoge Raad der Nederlanden

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

14. december 2021

Žalujúci orgán:

Openbaar Ministerie

Trestné konanie proti:

TF

PRACOVNÝ DOKUMENT

Predmet konania vo veci samej

Kasačná sťažnosť proti oslobodeniu spod obžaloby o tom, že nebola dodržaná povinnosť podľa článku 8 ods. 2 nariadenia (ES) č. 273/2004, okrem iného [povinnosť] oznámiť prepravu a držanie veľkého množstva prekursorov drog.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

V konaní o kasačnom opravnom prostriedku v rámci vytýkaného činu, ktorý sa považuje za preukázaný, vyvstala otázka, či sa pojmy „prevádzkovateľ“ a „okolnosti“ v článku 8 ods. 1 nariadenia č. 273/2004 majú vykladať reštriktívne alebo extenzívne.

Prejudiciálna otázka

1. Majú sa fyzické a právnické osoby, ktoré sa zúčastňujú na uvedení určených látok na trh takým spôsobom, že táto účasť predstavuje trestný čin podľa článku 2 ods. 1 písm. d) rámcového rozhodnutia 2004/757, považovať za „prevádzkovateľa“ v zmysle článku 2 písm. d) nariadenia č. 273/2004?

V prípade, ak je odpoveď na prvú otázku kladná:

2a. Predstavuje takéto konanie prevádzkovateľa uvedeného v prvej otázke „okolnosti“ v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia č. 273/2004?

2b. Predstavuje konanie ako prijatie, preprava a skladovanie určených látok „okolnosti“ v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia č. 273/2004, ak tieto skutky neboli vykonané s úmyslom dodať tieto látky tretím subjektom?

Uvedené predpisy práva Únie

Odôvodnenia 1, 2, 3, 6, 10, 11, 12 a 13, článok 1 a 2, článok 3 ods. 1 až 4 a 6, článok 4 ods. 1 až 3, články 5, 7, 8, 10 a 12 nariadenia (ES) č. 273/2004

Článok 1 bod 2, článok 2 ods. 1 písm. d) rámcového rozhodnutia 2004/757/SVV

Články 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie

Uvedené vnútroštátne predpisy

Článok 2 Wet voorkoming misbruik van chemicaliën (zákon, ktorým sa zabraňuje zneužitiu chemických látok)

Článok 1 bod 1 Wet op de economische delicten (zákon o hospodárskych trestných činoch)

Články 2, 10 a 10a Opiumwet (zákon o omamných látkach)

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 TF (ďalej len „obžalovaný“) dodávkou, ktorú si prenajal na svoje vlastné meno, viacerým jazdami prevážal chemické látky (okrem iného kyselinu chlorovodíkovú a kyselinu sírovú) medzi mestom Lüttich (Belgicko) a rôznymi adresami v Holandsku. V súvislosti s prípadným legálnym účelom použitia týchto chemických látok nemal hodnoverné alebo overiteľné vysvetlenie. Obžalovaný napriek viacerým chýbajúcim označeniam vedel, že ide o chemické látky, a látky prepravoval ako priateľskú službu bez zmluvy o preprave.
- 2 Je jasné, že obžalovaný musel vedieť, že existuje značné nebezpečenstvo, ktoré si uvedomoval, a síce, že dotknuté chemické látky sa použijú ako „prekursor drog“ pre nelegálnu výrobu syntetických drog.
- 3 Za toto jednotné konanie bol obvinený z dvoch trestných činov, a síce porušenie článku 10a Opiumwet a nesplnenie povinnosti oznámiť okolnosti ako prevádzkovateľ, ktorá je upravená v článku 8 ods. 1 nariadenia č. 273/2004.
- 4 V odvolacom konaní bol obžalovaný odsúdený za prvý trestný čin, avšak v súvislosti s druhým trestným činom bol oslobodený. Odvolací súd toto rozhodnutie odôvodnil nasledovne.
- 5 Systémom monitorovania, ktorý sa zaviedol nariadením č. 273/2004, sa má nájsť rovnováha medzi nelegálnym používaním chemických látok výrobcami nelegálnych drog a ich používaním na legálne účely chemickým priemyslom.
- 6 Na to sa upravila oznamovacia povinnosť prevádzkovateľa, ktorá spočíva v tom, že príslušným úradom oznámi všetky okolnosti, ktoré umožňujú predpokladať, že látky sa pravdepodobne zneužívajú na nedovolenú výrobu drog.
- 7 V prípade pojmu „prevádzkovateľ“ a „okolnosti“, ktoré sú v návrhu obžaloby uvedené, sa musí vychádzať z toho, že boli použité vo význame, ktorý majú podľa článku 8 ods. 1 nariadenia č. 273/2004.
- 8 Obžalovaný sa na základe širokej definície prvého pojmu – „prevádzkovateľ“ – môže za takého klasifikovať. Povaha konania obžalovaného a okolnosti, za ktorých k nemu došlo, sa však v predmetnom konaní nedajú považovať za „okolnosti“ podliehajúce oznamovacej povinnosti v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia č. 273/2004. Znaky skutkovej podstaty tohto trestného činu, z ktorého je obžalovaný, preto ani nie sú naplnené, takže v súvislosti s tým musí oslobodený spod obžaloby.

- 9 Openbaar Ministerie (prokuratúra, Holandsko) proti tomuto oslobodeniu podala kasačnú sťažnosť.

Zásadné argumenty účastníkov konania vo veci samej

- 10 Orgán, ktorý podal obžalobu, svojím dôvodom na podanie kasačnej sťažnosti v zásade tvrdí, že vzhľadom na cieľ nariadenia č. 273/2004 sa pojem „okolnosti“ v zmysle článku 8 ods. 1 nariadenia č. 273/2004 má vykladať extenzívne.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 11 Výhodiskom návrhu na začatie prejudiciálneho konania je to, že je preukázané, že obžalovaný pripravil, respektíve napomáhal deliktom, ktoré sú trestné podľa Opiumwet tým, že určené látky vyzdvihol v chemickom závode v Lüttich (Belgicko) a následne prepravil na rôzne miesta v Holandsku a tam uskladnil. Tieto konania sú trestné okrem iného z dôvodu prebratia rámcového rozhodnutia 2004/757, podľa ktorého článku 2 ods. 1 každý členský štát prijme nevyhnutné opatrenia, ktorými zabezpečí, aby výroba, preprava alebo distribúcia prekurzorov s vedomím, že sa použijú pri nezákonnej výrobe alebo na nezákonnú výrobu alebo zhotovenie drog, boli trestné.
- 12 Otázka, ktorá vznikla v konaní o kasačnom opravnom prostriedku znie tak, či odvolací súd neopomenul to, že obžalovaný sa svojím správaním dopustil rovnako porušenia povinnosti prevádzkovateľa, ktorá je upravená v článku 8 ods. 1 nariadenia č. 273/2004, a síce príslušným orgánom oznámiť okolnosti týkajúce sa určených látok. Za porušenie tohto predpisu musia podľa článku 12 tohto nariadenia hroziť účinné, primerané a odstrašujúce sankcie a podľa holandského práva predstavujú hospodársky trestný čin.
- 13 Teraz vyvstáva otázka, či normotvorca Únie chcel, aby sa (právnická) osoba jedným a tým istým konaním (preprava chemických látok) dopustila oboch uvedených trestných činov.
- 14 Nariadením č. 273/2004 sa má zabrániť správaniu, ktoré je uvedené v rámcovom rozhodnutí 2004/757, a síce nezákonný obchod s drogami tak, že prevádzkovateľom je udelená povinnosť oznámiť okolnosti týkajúce sa určených látok. Úprava Únie by sa preto mohla chápať tak, že by sa malo jasne ohraničiť medzi skutkami, ktoré musia byť podľa týchto pravidiel trestné: Buď sa obžalovaný – ako prevádzkovateľ – dopustil porušenia oznamovacej povinnosti podľa článku 8 ods. 1 nariadenia č. 273/2004 alebo sa dopustil trestného činu (trestné činy podľa Opiumwet) podľa rámcového rozhodnutia.
- 15 Možný výklad by bol, že obžalovaný, ktorý sa dopustil trestných skutkov podľa rámcového rozhodnutia 2004/757, ktorých predmetom sú určené látky, musí splniť aj oznamovaciu povinnosť, ktorá je upravená v článku 8 ods. 1 nariadenia č. 273/2004.

- 16 Otázkou potom je, aké následky z toho vyplývajú (môžu vyplývať) vzhľadom na zásadu *nemo tenetur* okrem iného v zmysle článkov 47 a 48 Charty základných práv Európskej únie, ako aj článku 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a Charty môže táto zásada brániť trestnému stíhaniu a potrestaniu obžalovaného na základe informácií, ktoré sa od neho nútene – vrátane hrozbou trestnoprávných sankcií – získali, pokiaľ tieto informácie pochádzajú z vyhlásenia, ktoré podal, prípadne je zaznamenané v dokumente. Nie je nepredstaviteľné, že obžalovaný – pri oznámení jeho vlastného trestného konania na základe oznamovacej povinnosti podľa nariadenia – by sa tým vyhol trestnému stíhaniu a potrestaniu kvôli porušeniu Opiumwet, alebo sa aspoň vyskytnú ťažkosti v rámci tohto trestného stíhania a potrestania.
- 17 Smernica 2015/849 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu upravuje, že pokiaľ povinné subjekty v dobrej viere poskytli informácie, nezakladá sa zodpovednosť akéhokoľvek druhu. Nariadenie č. 273/2004 neobsahuje porovnateľnú úpravu a preto – inak ako vyššie uvedená smernica – neponúka žiadnu ochranu pred možným porušením zásady *nemo tenetur*.
- 18 Na tomto základe vyvstáva otázka, ako sa majú vykladať pojmy „prevádzkovateľ“ a „okolnosti“ v zmysle nariadenia č. 273/2004. Ak sa oba pojmy majú vykladať extenzívne, čím by sa obžalovaného v tejto veci týkala oznamovacia povinnosť, vyššie uvedené následky mali väčšiu váhu. Inak je to v prípade, ak sa oba alebo jeden z oboch pojmov vykladá reštriktívnejšie. Pritom sa môže poukázať na nasledovné.
- 19 Odvolací súd pojem „prevádzkovateľ“ v tejto veci vykladá očividne extenzívne, a síce v zmysle, že je ním obsiahnutý aj obžalovaný, ktorého správanie predstavuje trestný čin podľa rámcového rozhodnutia. Obžalovaného totiž na základe zistenia, že v jednom chemickom závode vyzdvihol chemické látky a tieto prepravil na rôzne miesta v Holandsku a tam uskladnil, klasifikoval ako prevádzkovateľa.
- 20 Tento extenzívny výklad vedie k tomu, že každá osoba, ktorá určené látky preváža a uskladňuje, môže byť klasifikovaná ako prevádzkovateľ, ktorého sa – pri existencii okolností – týka oznamovacia povinnosť. Argumentom v prospech tohto názoru je to, že pojem „prevádzkovateľ“ je v nariadení široko definovaný, a síce ako „akákoľvek fyzická alebo právnická osoba, ktorá sa zúčastňuje na umiestňovaní určených látok na trh“. Tým sa aj dosiahne, že povinnosti uvedené v nariadení – ktorými sa má zabrániť zneužitiu prekurzorov drog – platia pre čo možno najširší okruh osôb. Nejde pri tom len o už spomenutú oznamovaciu povinnosť podľa článku 8 ods. 1, ale aj o iné ustanovenia, ktoré sú upravené v nariadení č. 273/2004 a určené prevádzkovateľom.
- 21 Reštriktívny výklad pojmu, podľa ktorého sa ako prevádzkovateľ klasifikujú len (právnické) osoby, ktoré nepôsobia v oblasti obchodu s určenými látkami, ktorý je

trestný podľa rámcového rozhodnutia, však vo veľkej miere zodpovedá definícií pojmu prevádzkovateľa v návrhu, ktorým sa mení nariadenie č. 273/2004 [COM(2012)548]. V odôvodnení k tomuto návrhu sa prevádzkovatelia označujú ako „výrobcovia, distribútori, sprostredkovatelia, dovozcovia, vývozcovia a veľkoobchodníci chemických látok, ktorí pôsobia v zákonnom obchode s prekurzormi drog“. To by mohlo predstavovať potvrdenie stanoviska, že normotvorca Únie týmto nariadením neplánoval za „prevádzkovateľa“ považovať každú osobu, ktorá v oblasti pôsobí nejakým spôsobom obchodu s určenými látkami, aj keď ide o nezákonné konanie. Následkom tohto výkladu je ucelená systematika v práve Únie, v prípade ktorej sú predmetom nariadenia č. 273/2004 a rámcového rozhodnutia 2004/757 od seba nezávislé konania, ktoré sú trestné alebo majú byť trestné, a v prípade ktorej sa zabráni, aby obžalovaný, ktorý sa dopustil trestných činov podľa Opiumwet, sa zároveň dopustil porušenia oznamovacej povinnosti. Pri tomto výklade obžalovaný nemusí oznámiť trestné činy týkajúce sa určených látok, ktoré sám spáchal, čím sa vylúčia ťažkosti vyplývajúce zo zásady *nemo tenetur*.

- 22 Správne ohraničeniu medzi skutkami, ktoré sú opísané v nariadení č. 273/2004 a v rámcovom rozhodnutí 2004/757, môže napomáhať reštriktívny výklad pojmu „okolnosti“, a síce v zmysle, že sa netýka skutkov, ktoré priamo súvisia s trestnými činmi, ktoré spáchal sám prevádzkovateľ.
- 23 Proti takémuto reštriktívnemu výkladu hovorí znenie článku 8 ods. 1 nariadenia č. 273/2004. Táto úprava sa totiž vzťahuje na „všetky okolnosti, akými sú nezvyčajné objednávky alebo transakcie týkajúce sa určených látok, ktoré sa majú uviesť na trh, ktoré naznačujú, že tieto látky by sa mohli zneužiť na nezákonnú výrobu omamných alebo psychotropných látok“. Zdá sa, že konania, ktoré sú predmetom tejto veci – preprava a uskladnenie určených látok – sú týmto zahrnuté.
- 24 V prípade, ak sa pojem „okolnosti“ nemá vykladať reštriktívne, pre posúdenie otázky tejto trestnej veci je významná ešte otázka, či sa pri výklade tohto pojmu musí zohľadniť aj spôsob konania, a síce v zmysle, že tieto konania musia smerovať k (bezprostrednému) odovzdaniu určených látok tretiemu subjektu. V rámci tohto výkladu neexistujú žiadne okolnosti, ak ku preprave a uskladneniu určených látok došlo s úmyslom, aby samotný [prevádzkovateľ] – sám alebo spoločne s inými – spáchal trestné činy podľa Opiumwet.
- 25 Vyššie uvedené tvrdenia objasňujú, že pojmy „prevádzkovateľ“ a „okolnosti“ sa v zmysle nariadenia č. 273/2004 môžu vykladať rôzne. Otázka, ako sa tieto pojmy majú vykladať, je dôležitá pre rozhodnutie predmetnej veci. Dosah oznamovacej povinnosti podľa článku 8 ods. 1 nariadenia č. 273/2004 môže mať nakoniec aj následky na vzťah ku konaniam, ktoré sú trestné podľa článku 2 ods. 1 písm. d) rámcového rozhodnutia 2004/757 a zásade *nemo tenetur*.